

mgr. Edyta Urwanowicz
Akademia Sztuk Pięknych w Gdańsku
Wydział Malarstwa

Ornamentyka kobierców w kontekście sztuki współczesnej

Streszczenie rozprawy

Interesuje mnie forma wschodnich kobierców. Moja rozprawa doktorska wynika z chęci zrozumienia kultury, która je stworzyła – kultury, która jako środek wyrazu przyjęła estetykę znaków i ornamentów.

Wzór, ornament, znak, symbol to przewodnie pojęcia, do których odnosi się moja praca pisemna. Interesuje mnie rozróżnienie pomiędzy wzorami a znakami, czyli między obszarem dekoracyjnym a symbolicznym, a także sposób oraz moment w którym ornamenty przekraczają granice czystej dekoracji. Rozpatruje wschodnie kobierce jako zamierzoną formę przekazu. Zastanawiam się nad pochodzeniem oraz rolą poszczególnych znaków, umieszczonych na ich polu. Jak kształty i kolory tworzą znaczenie? Jak często wzory są nośnikiem komunikatu? Czy wartości, wyrażone przez skomplikowane wzory i ornamenty mogą być czytelne i odczytywane współcześnie? Punkt wyjścia do takich poszukiwań stanowi dla mnie metoda analizy ikonograficznej opracowana przez Aby Warburga i opublikowana w jego Atlasie Mnemozyne i rozwinięta przez Erwina Panovsky'iego. Odnoszę się także do koncepcji Carla Gustawa Junga i Mircea Eliade. Odniesienie do tych badaczy i filozofów dało mi podstawy do umieszczenia wschodnich kobierców w kontekście zachodniej sztuki współczesnej, opartej na kulturze remiksu, zawłaszczaniu, cytacie, gdzie traci się często źródło oryginału.

W jednym z rozdziałów analizuję historię języka *Hobo*, amerykańskich wędrownych pracowników z końca XIX w. Symbole przez nich używane, wydają mi się niezwykle interesujące z perspektywy rozpatrywania znaku jako nośnika informacji. Na ile prosty rysunek może być nośnikiem treści oraz wskazówką.

W pracy zamieszczam również swoje spostrzeżenia i wnioski dotyczące sztuki dekoracyjnej. Rozpatruję ją w kontekście kobierców jak i sztuki abstrakcyjnej, zwłaszcza abstrakcji geometrycznej, gdzie główny sens mieści się w formie a nie treści dzieła. Odwołuje się do teorii piękna Platona, Arystotelesa i Kanta.

W końcowej części tekstu przybliżam twórczość artystów, którzy podejmowali lub nadal podejmują ważne dla mnie zagadnienia związane z wzorem, znakiem, symbolem. Są to Hilma Af Klint, Zofia Kulik, Beatriz Milhazes i Wim Delvoye. Artyści, którzy w swoich działaniach odwołują się do szeroko rozumianej sztuki dekoracyjnej, ornamentalnej, jak również do religii. Ich prace stanowią ważny punkt odniesienia w moim postrzeganiu piękna.